

ГРА В ЖИТТІ ДИТИНИ ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ УСПІШНОЇ ОСОБИСТОСТІ

Мельникович К. М.,

студентка 202-Д групи

Карасевич М. П.

викладач циклової комісії

фізичного виховання і методик КВНЗ

«Уманський гуманітарно-педагогічний

коледж ім. Т. Г. Шевченка»

м. Умань, Україна

*«У дитячому віці гра – це норма,
і дитина повинна завжди гратися,
навіть коли робить серйозну справу».*

А. С. Макаренко

Багато дослідників (Е. С. Вільчковський, А. С. Макаренко, С. Ф. Русова, В. О. Сухомлинський, К. Д. Ушинський та ін.) звертали увагу на ігри як невід'ємну частину життя дітей, через які вони пізнають світ.

Важливість та значущість дитячої гри, її розвивальний, навчально-виховний вплив на процес формування гармонійної успішної особистості дитини, важко переоцінити. На жаль, не всі батьки звертають відповідну увагу на ігри своїх дітей. А тим більше на свою особливу роль у їх організації. Набагато легше під час спонтанних дитячих ігор відпочити або зайнятись побутовими справами. Так, дорослі зневажають та недооцінюють можливості, внутрішній ресурс гри для розвитку задатків, здібностей, обдарованості своїх дітей, які у перспективі можуть визначити їх долю. Недарма ж гра – це

своєрідний «дев'ятий вал» дитячого розвитку. В ній дитина поступово перетворюється на дорослого [3].

Гра – відтворення поведінки або його елементів, просто тому що це приємно чи цікаво.

Гра – це одна з форм навчання, коли в процесі гри діти (і дорослі) отримують ті знання та удосконалюють ті уміння і навички, які в майбутньому будуть задіяні в житті. Найбільш схильні до гри діти, але і в більш пізньому віці ігрові моменти часто зберігаються в завуальованій формі [5].

Найоптимальніші періоди у розвитку дитини:

- відчуття (від народження до 1 року);
- емоційний контроль (від народження до 2-х років);
- візуальні навички (від народження до 2-х років);
- соціальна адаптація (від народження до 2-х років);
- словниковий запас (від народження до 2 років);
- сприймання (від народження до 3-х років);
- математика / логіка (від 1 до 4-х років);
- уява (від 3-х до 6 років);
- пам'ять (молодший шкільний вік);
- друга мова (від народження до 10 років);
- музика (від 3 до 10 років) [3].

Незалежно від своєї форми або структури, гра мотивується взаємодією станів гравця з станами середовища. Середина повинна містити елементи, що допускають чергування елементів мотиваційного стану індивідуума. Це породжує активність, яка характеризується задоволенням, інтересом і послабленням напруги. Елементи, що породжують ігрову поведінку, можуть бути аналогічні тим, які пробуджують цікавість і викликають дослідницьку (або пошукову) поведінку.

Дітей виділяє 5 типів гри і стверджує, що зовнішні, доступні спостереженню характеристики не завжди дозволяють розрізняти ці типи; розрізняються ж вони, головним чином, за своїми джерелами і цілями. Це:

- Дослідницька гра. Цей тип мотивований невизначеністю щодо об'єктів і подій у зовнішньому середовищі.
- Креативна гра. Цей тип – більш складний прояв дослідної гри, що вимагає здатності до символізації і знання зовнішніх або фізичних характеристик стимулів (іграшок).
- Різноманітна гра. Така гра виглядає безцільним взаємодією з середовищем взагалі, коли стає нудно.
- Миметическая гра. Ця як правило, повторювана, структурована і символічна. Її мета – досягнення компетентності і майстерності.
- Катартическая гра. Будучи терапевтичною по своїй меті, вона може приймати будь-яку форму. Хоча їй властиво знижувати збудження, ця гра, мабуть, не пов'язана з позитивним гедонічним ефектом або задоволенням [5].

Гра для дитини – це не просто розвага чи спосіб зайняти себе у вільний час. Це серйозна діяльність, яка є першим кроком по освоєнню норм і правил існування в соціальному середовищі.

Гра дає можливість ненав'язливо, у цікавій та захоплюючій для дитини формі надати на нього наступне вплив:

- розширити кругозір;
- розвивати психічні процеси;
- задовольняти дитячі емоційні і інтелектуальні потреби;
- розвивати творчі здібності;
- вчити взаємодіяти в соціумі;
- формувати характер і ставлення до дійсності;
- виробляти трудові та пізнавальні навички [3].

А. С. Макаренко зосереджує увагу на стадії розвитку дитячої гри і особливий метод управління нею з боку батьків: «... перша стадія – це час кімнатної гри, час іграшки. Вона починає переходити у другу стадію у віці 5-6 років. Друга стадія дитячої гри важче для керівництва, оскільки у цій стадії діти вже не грають на очах у батьків, а виходять на ширшу суспільну арену. Друга стадія продовжується до 11-12 років, захоплюючи частину шкільного часу. На

третій стадії дитина вже виступає як член колективу, при цьому колективу не тільки ігрового, але і ділового, навчального. Тому і гра у цьому віці приймає суворі колективні форми і поступово стає грою спортивною, тобто пов'язаною з певними фізкультурними цілями, правилами, а найголовніше – з поняттями колективного інтересу і колективної дисципліни. На всіх трьох стадіях розвитку гри вплив батьків має величезне значення...» [1, с.381–382].

Гра формує і пізнавальні здібності, і мову, і довільність поведінки. Як іноді буває важко малюку керувати собою, особливо своїми рухами. При цьому досить просто сказати незграбній дитині, що тепер вона буде зайчиком і повинна стрибати так, щоб її не почула лисиця, і всі її рухи стануть точними.

Гра бурхливо розвиває уяву: зі стільців споруджується поїзд, з кубиків - гараж. Дитина постійно імпровізує в грі, намагається задіяти всіх і вся навколо себе. Добре, коли дорослий допомагає придумувати сюжети, а головне – безпосередньо бере участь у грі. Цим він не просто доставляє радість, а допомагає в розвитку самій дитині [4].

Література:

1. Макаренко, А. С. Избранные произведения: В 3 т. / Ред. кол. Н. Д. Ярмаченко и др. – К.: Рад. школа, 1983. Т. 3, Общие проблемы педагогики. 1984. 576 с.
2. <https://abetkaland.in.ua/rol-gry-v-zhytti-dytyny/>
3. http://dnz19.edu.kh.ua/batjam/znachennya_gri_u_zhitti_ditini/
4. <http://lastivka-vin.dytsadok.org.ua/gra-v-zhitti-ditini-17-04-02-23-06-2018/>
5. http://psychologis.com.ua/igra_v_zhizni_rebenka.htm